

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ถวัลย์ ดัชนี เป็นนักวาดรูปศิลปะไทยที่มีผลงานทางศิลปะอันทรงพลังลุ่มลึกและมีความเป็นปัจเจกภาพส่วนตัว มีเนื้อหาสาระและท่วงท่าที่มีชีวิตวิญญาณของความเป็นไทยให้เห็นเกือบทุกชิ้นงานเป็นผู้นำศิลปะไทยเสนอต่อสายตาชาวโลกด้วยวิธีการที่มีอัตลักษณ์เป็นของตนเอง ซึ่งเป็นที่ยอมรับทั้งในประเทศและต่างประเทศ ด้วยความเป็นปัจเจกภาพนี้ ตามประวัติทางการศึกษาในการเรียนระดับชั้นปริญญาเอกของ ถวัลย์ ดัชนี ไม่ได้เลือกเรียนและทำงานวิทยานิพนธ์ทางด้านศิลปะตามที่ตนถนัดโดยตรง แต่กลับเลือกที่จะเรียนทางด้านปรัชญาและโดยเฉพาะสาขาอภิปรัชญาซึ่งเขาให้ความสนใจเป็นพิเศษดังความตอนหนึ่งของเขาว่า “ในงานของผม ผมต้องการใช้ความคิด ผมต้องการใช้จินตนาการ ฉะนั้นผมจึงเลือกเรียนปรัชญาแล้วเป็นอภิปรัชญา (Metaphysic) ด้วย เพื่อให้มันลึกซึ้ง...จากนั้นผมก็รีดเน้นความคิดเหล่านี้ออกมาเป็นภาพเขียนอย่างที่คุณเห็น”^๑ ผลจากการเรียนนั้นจึงเป็นข้อยืนยันถึงความมีพลังลุ่มลึกในภาพจิตรกรรมของเขา นอกจากนี้ถ้าจร สุนพงษ์ศรี ได้แสดงทัศนะที่เกี่ยวกับผลงานของ ถวัลย์ ดัชนีว่า

ผลงานจิตรกรรมของ ถวัลย์ ดัชนี ...เป็นการสร้างผลงานเชิง แฟนตาซีอาร์ต (Fantasy Art) บวกกับเซอร์เรียลลิสม์มากกว่าเป็นเซอร์เรียลลิสม์อย่างเดียว เพราะงานของเขามีลักษณะฝันเฟื่องมาก แต่ไม่ได้แสดงออกถึงลักษณะเก็บกดทางจิตเหมือนพวกเซอร์เรียลลิสม์ตะวันตกเท่าไรนัก...นอกจากนั้นผลงานของถวัลย์ ดัชนี ยังมีลักษณะของศิลปะหลักวิชาหรือศิลปะแบบเรอเนซองส์อยู่บ้าง...แล้วนำมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานของเขาเพื่อถ่ายทอดพลังความศรัทธา และความมีอำนาจ^๒

^๑ ไมตรี ลิ้มปิตาติ, มนุษย์ต่างดาว: ถวัลย์ ดัชนี, (กรุงเทพฯ: วลี ศรีเอชนัน, ๒๕๕๒), หน้า ๗๙.

^๒ สุวัฒน์ แสนขัติ, การสร้างงานจิตรกรรมไทยร่วมสมัยตามแนวเซอร์เรียลลิสม์: กรณีศึกษาผลงานจิตรกรรมของถวัลย์ ดัชนี, วิทยานิพนธ์ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : ศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๔).

จิตรกรรมของ ถวัลย์ ดัชนี ยังมีแนวคิดที่แฝงไปด้วยความลุ่มลึกทางความคิดและมีความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะตัว ซึ่งลักษณะ คุณสมบัติ ก็เห็นว่าสุนทรีย์ภาพในผลงานของ ถวัลย์ ดัชนี นั้นมีโครงสร้างงานศิลปะที่มีการจัดวางรูปภาพสัตว์ต่างๆ ให้มีความสัมพันธ์กับการวางทิวทัศน์ (ไฟ ดิน ลม น้ำ) และมีการนำหลักคติความเชื่อของโบราณมาประยุกต์ในการจัดภาพเพื่อสะท้อนถึงความสมดุลของโลกธาตุ ความสมดุลของโลก และสรรพสิ่งล้วนเกี่ยวพันกันทั้งมวล^๓ ส่วนจิราภรณ์ แสงเจริญเกียรติ ก็เห็นว่าถวัลย์ ดัชนี นำเสนอภาพผสมผสานภาพลักษณะระหว่างคนกับสัตว์ในผลงานจิตรกรรม ด้วยรูปทรงสัญลักษณ์ที่สื่อถึงความเชื่อ ทางพุทธศาสนา พราหมณ์ และฮินดู ผลงานในช่วงแรกของถวัลย์ ดัชนี มีการใช้รูปทรงที่มีการปะติดปะต่ออย่างเสรี โดยเป็นการนำสิ่งต่างบริบทกันมาไว้ด้วยกัน^๔

จากประเด็นแนวคิดทางศิลปะ โครงสร้างความสัมพันธ์ และการผสมผสานงานทางภาพจิตรกรรมของ ถวัลย์ ดัชนี ดังกล่าวอาจนำไปสู่ประเด็นข้อถกเถียงปัญหาทางสุนทรียศาสตร์ได้ว่า ผลงานจิตรกรรมของ ถวัลย์ ดัชนี เป็นศิลปะอย่างไร ซึ่งประเด็นปัญหาดังกล่าว เพลโต (Plato) นักปรัชญาชาวกรีก ได้แสดงทัศนะเอาไว้ว่า ศิลปะนั้นคือการลอกเลียนแบบ (Imitation) สุนทรียะธาตุของธรรมชาติ^๕ ซึ่งศิลปินสร้างขึ้นจากการลอกเลียนแบบของแบบและอยู่ห่างจากแบบออกมาอีกชั้นหนึ่ง ฉะนั้นศิลปะที่ศิลปินสร้างขึ้นจึงเป็นสิ่งลอกแบบของสิ่งลอกเลียนแบบอีกต่อหนึ่ง^๖ ศิลปะในทัศนะของเพลโตจึงเป็นสิ่งไม่มีคุณค่าเพราะมีความห่างจากความจริง แต่ อริสโตเติล (Aristotle) กลับมีความเห็นแย้งกับเพลโต โดยที่อริสโตเติล แย้งว่าศิลปะที่เกิดจากการลอกเลียนแบบ (Representation) เป็นสิ่งที่มีคุณค่า ที่ซึ่งการเลียนแบบของศิลปิน เป็นการ

^๓ ลักษณะ คุณสมบัติ, สุนทรียภาพในผลงานจิตรกรรม ถวัลย์ ดัชนี, **วิทยานิพนธ์ศิลปมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : ศิลปากร, ๒๕๕๔).

^๔ จิราภรณ์ แสงเจริญเกียรติ, การผสมผสานภาพลักษณะระหว่างคนกับสัตว์ในงานจิตรกรรมร่วมสมัยไทยของ ถวัลย์ ดัชนี ประทีป คชบัว และเกียรติอนันท์ เอี่ยมจันทร์, **วิทยานิพนธ์ศิลปมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : ศิลปากร, ๒๕๕๕).

^๕ กীরติ บุญเจือ, **ปรัชญาสำหรับผู้เริ่มเรียน**, พิมพ์ครั้งที่ ๑๑, (กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๑), หน้า ๑๐๐.

^๖ เพลโต, **อุดมรัฐ**, แปลโดย ปรีชา ช่างขวัญยืน, (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๓), หน้า ๒๕.

มองลึกเข้าไปถึง “ต้นแบบ”^๗ หรือแก่นสารของสิ่งต่าง ๆ แก่นสารที่ว่านั่นก็คือความเป็นสากลของสิ่งต่าง ๆ ที่ศิลปินลอกเลียนแบบ ที่ซึ่งไม่ใช่การลอกเลียนแบบของสิ่งเฉพาะอย่างที่เพลโตเข้าใจแต่อย่างใด ส่วนคลีฟ เบลล์ (Clive Bell) นั้นเห็นว่า ศิลปะไม่ได้เกิดจากการลอกเลียนแบบของสิ่งลอกเลียนแบบอย่างเพลโตและอริสโตเติลเข้าใจ หากแต่ศิลปะนั้น คือ รูปทรง (Form) โดยที่ศิลปินนั้นสร้างสรรค์งานศิลปะผ่านรูปทรงของศิลปวัตถุอย่างเดียวนั่น เพราะ “ศิลปะไม่ว่าจะมีขึ้นได้โดยไม่มีรูปทรง...ที่ซึ่งศิลปะที่มีความงามนั้น อาจจะไม่ยิ่งใหญ่ แต่ความยิ่งใหญ่ของศิลปะนั้นควรจะต้องมีทั้งความงามทางรูปทรงและความหมายครบถ้วน”^๘ ส่วนลีโอ ตอลสตอย (Leo Tolstoy) เห็นว่าศิลปะที่ได้ชื่อว่าเป็นศิลปะนั้นไม่ได้เกิดจากการลอกเลียนแบบของสิ่งลอกเลียนแบบ หรือรูปทรง หากแต่ศิลปะนั้นควรเป็น “การแสดงความรู้สึก”^๙ ภายในออกมาสู่โลกภายนอก กล่าวคือการแสดงความรู้สึกดังกล่าวนี้ ศิลปินจะรู้สึกเองว่ามีภาพต่าง ๆ ในหัวสมองและชัดเจนยิ่งขึ้นแล้วจึงแสดงออกมาเป็นงานศิลปะ^{๑๐} ฉะนั้น ศิลปะที่ศิลปินสร้างจึงเป็นการถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึก จากประเด็นปัญหาทฤษฎีศิลปะดังกล่าวอาจทำให้เกิดประเด็นปัญหาว่าแล้วภาพจิตรกรรมของ ถวัลย์ ดัชนี สะท้อนทฤษฎีทางศิลปะใดมากที่สุด

ประเด็นปัญหาต่อมาความงามในภาพจิตรกรรมของ ถวัลย์ ดัชนี เป็นความงามอย่างไร ซึ่งทฤษฎีความงามในทางสุนทรียศาสตร์มีการถกเถียงอยู่ ๔ ทฤษฎีกล่าวคือ ทฤษฎีอัตวิสัย (Subjective theory) มีข้ออ้างว่าความงามนั้นเป็นสิ่งที่ขึ้นอยู่กับความเป็นปัจเจกบุคคล ความงามจะมีได้เมื่อและก็ต่อเมื่อบุคคลคนนั้นให้คุณค่ากับศิลปะ กล่าวคือ คุณสมบัติของวัตถุที่ประกอบเป็นสีหรือรูปทรงและอื่นๆนั้นไม่ได้มีคุณค่าทางสุนทรียะโดยตรง ซึ่งเป็นเพียงคุณลักษณะประจำ หากแต่คุณค่าของความงามจะมีได้ก็ต่อเมื่อมีจิตของบุคคล ไปรับรู้ทำให้เกิด

^๗ วิบูลย์ ลี้สุวรรณ, ศิลปะ ความงาม: ความหมายและการตีความ, ใน ศิลปะวิชาการ ๒: ศิลปะคืออะไร, รวบรวมจัดพิมพ์โดย วิบูลย์ ลี้สุวรรณ, (กรุงเทพฯ: มุลนิธิศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรีอนุสรณ์, ๒๕๔๙), หน้า ๕๘.

^๘ จี. ศรีนิวาสนัน, สุนทรียศาสตร์: ปัญหาและทฤษฎีเกี่ยวกับความงามและศิลปะ, แปลโดย สุขชวน พลอยชุม, (กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕), หน้า ๖๖-๖๗.

^๙ กิรติ บุญเจือ, ปรัชญาศิลปะ, (กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๒), หน้า ๖.

^{๑๐} วิบูลย์ ลี้สุวรรณ, ศิลปะ ความงาม: ความหมายและการตีความ, ใน ศิลปะวิชาการ ๒: ศิลปะคืออะไร, รวบรวมจัดพิมพ์โดย วิบูลย์ ลี้สุวรรณ, หน้า ๕๙.

ความรู้สึกความพึงพอใจ ที่ซึ่งเป็นการให้คุณค่าของคุณสมบัติที่มีอยู่ในวัตถุนั้น^{๑๑} ส่วนกลุ่มปริวิสัย (Objective theory) นั้นมีทัศนะตรงกันข้ามกับกลุ่มอัตวิสัยว่า ความงามนั้นไม่ได้เป็นการแสดงออกของจิตแต่อย่างใด หากแต่ความงามเป็นคุณสมบัติของวัตถุ โดยที่กลุ่มปริวิสัยอ้างว่า วัตถุเป็นแหล่งกำเนิดของความงาม และไม่ใช่สิ่งที่สามารถกำหนดให้มีได้ วัตถุนั้นมีสุนทรียภาพอยู่ในตัวเอง โดยมีสุนทรียธาตุ (Aesthetic elements) ต่าง ๆ ปรากฏอยู่ในตัวเอง ที่ซึ่งเป็นพื้นฐานของความงามและความรู้สึกว่างามขึ้น เช่น ธาตุของความงาม ความน่าทึ่งมหัศจรรย์ ความใหม่ สร้างสรรค์^{๑๒} และส่วนทฤษฎีแบบสัมพัทธวิสัย (Relative theory) เห็นแย้งกับสองกลุ่มแรก โดยที่กลุ่มนี้เห็นว่า ความงามไม่ได้เป็นสิ่งที่แสดงออกของจิตอย่างที่พวกอัตวิสัยเชื่อ และความงามไม่ได้เป็นคุณสมบัติของวัตถุอย่างที่พวกภววิสัยเข้าใจ แต่ความงามอิงอาศัยทั้ง จิตและวัตถุในการมีอยู่ กลุ่มนี้จึงอาจจะเรียกอีกอย่างได้ว่า พวกทวินิยมคือยอมรับทั้งจิตและวัตถุว่าเป็นจริง ที่เป็นแหล่งกำเนิดของความงามทั้งสอง ดังนั้นแล้วสัมพัทธวิสัยจึงมีทัศนะว่าความงามจะเกิดได้ก็ต่อเมื่อมี อัตราของผู้ชมในฐานะผู้ให้ความสนใจและความมีอยู่ของวัตถุในฐานะของสิ่งที่ถูกสนใจทั้งสองจึงเป็นพื้นฐานของความงาม^{๑๓} ส่วนพวกอุปบัติการณ์ใหม่ (Emergent theory) กลับเห็นว่าความงามนั้นเกิดจากกระบวนการหาคุณค่าทางสุนทรียะที่บุคคลทำหน้าที่ให้ความสนใจ ส่วนวัตถุนั้นทำหน้าที่เป็นสิ่งที่ถูกสนใจ ความงามมิใช่ผลลัพธ์ของภาวะสัมพันธ์ระหว่างสิ่งสองสิ่ง หากแต่ความงามเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่โดยอาศัยความสัมพันธ์ของสองสิ่งนี้เป็นรากฐานที่รองรับการมีอยู่ของความงามจากประเด็นปัญหาทฤษฎีความงามทำให้เกิดประเด็นว่าแล้วภาพจิตรกรรมของ ถวัลย์ ดัชนี ความสะท้อนทฤษฎีความงามใดมากที่สุด

ฉะนั้นจากแนวคิดทางศิลปะ โครงสร้างกับความสัมพันธ์ และการผสมผสานงานทางภาพจิตรกรรมของ ถวัลย์ ดัชนี ผู้วิจัยเห็นว่านำไปสู่ประเด็นของถกเถียงปัญหาทางสุนทรียศาสตร์ได้ว่า ผลงานจิตรกรรมของ ถวัลย์ ดัชนี เป็นศิลปะอย่างไรและมีความสะท้อนทฤษฎีทางศิลปะใดมากที่สุด ประเด็นปัญหาคือต่อมาในทฤษฎีความงามในทางสุนทรียศาสตร์ ก็อาจเกิดการตั้งประเด็นได้ว่าความงามในภาพจิตรกรรมของ ถวัลย์ ดัชนี เป็นความงามอย่างไร และสะท้อนถึงทฤษฎีความงามใดมากที่สุด ซึ่งประเด็นปัญหาเหล่านี้ยังไม่มีใครให้คำตอบเอาไว้

^{๑๑} กำจร สุนพงษ์ศรี, สุนทรียศาสตร์: หลักปรัชญาศิลปะ ทฤษฎีทัศนศิลป์ ศิลปวิจารณ์, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๖), หน้า ๑๑๒.

^{๑๒} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๑๓.

^{๑๓} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๑๕.

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะนำแนวคิดทางสุนทรียศาสตร์มาวิเคราะห์ภาพจิตรกรรมของ ถวัลย์ ดัชนี ว่ามีลักษณะเข้ากันได้หรือไม่ อย่างไร หรือเข้ากับทฤษฎีใดบ้างและมีรายละเอียดเป็นอย่างไร เพื่อหาข้อสรุปถึงสุนทรียศาสตร์ในภาพจิตรกรรมของ ถวัลย์ ดัชนี ซึ่งจะช่วยให้เกิดความเข้าใจในคุณค่าของผลงานศิลปะของถวัลย์ ดัชนี มากยิ่งขึ้น

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาแนวคิดสุนทรียศาสตร์

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาแนวคิดด้านศิลปะในภาพจิตรกรรมของ ถวัลย์ ดัชนี

๑.๒.๓ เพื่อวิเคราะห์แนวคิดสุนทรียศาสตร์ในภาพจิตรกรรมของ ถวัลย์ ดัชนี

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ แนวคิดสุนทรียศาสตร์เป็นอย่างไร

๑.๓.๒ แนวคิดด้านศิลปะในภาพจิตรกรรมของ ถวัลย์ ดัชนีเป็นอย่างไร

๑.๓.๓ สุนทรียศาสตร์ในภาพจิตรกรรมของ ถวัลย์ ดัชนีเป็นอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “วิเคราะห์สุนทรียศาสตร์ในภาพจิตรกรรมของ ถวัลย์ ดัชนี” ครั้งนี้มีขอบของการวิจัย ๒ ด้าน

๑.๔.๑ ด้านเนื้อหา คือ แนวคิดสุนทรียศาสตร์ ๒ ทฤษฎีคือ (๑) ทฤษฎีศิลปะที่ว่าด้วยศิลปะคือการลอกเลียนแบบ ศิลปะคือรูปทรง และศิลปะคือการแสดงออก (๒) ทฤษฎีความงามที่ว่าด้วย ความงามเป็นอัตวิสัย ความงามเป็นปรวิสัย ความงามเป็นสัมพัทธวิสัยและความงามเป็นปฏิบัติการใหม่

๑.๔.๒ ด้านภาพจิตรกรรมของ ถวัลย์ ดัชนี ผู้วิจัยเลือกศึกษาภาพจิตรกรรม ๓ ชุด ได้แก่ (๑) ภาพใบหน้าของแผ่นดิน (๒) ภาพภพทัศน์หาและวิภพทัศน์หา (๓) ภาพเทพชุมนุม

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๕.๑ สุนทรียศาสตร์ หมายถึง แนวคิดที่ว่าด้วยทฤษฎีศิลปะและความงามในผลงานจิตรกรรม

๑.๕.๒ ภาพจิตรกรรม หมายถึง ภาพวาดงานฝีมือ งานจิตรกรรม และงานวาดเส้นของ ถวัลย์ ดัชนี

๑.๕.๓ ถวัลย์ ดัชนี หมายถึง จิตรกรที่มีแนวคิดด้านศิลปะและความงามในการเขียนภาพโดยใช้สีขาวดำเป็นหลัก และได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากกรมส่งเสริมวัฒนธรรม (สวธ.) ให้เป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะ (จิตรกรรม) เมื่อพ.ศ. ๒๕๔๔

๑.๖ ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทางสุนทรียศาสตร์ และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานจิตรกรรมของถวัลย์ ดัชนี พบว่า

๑.๖.๑ จรูญ โกมุตรัตนานนท์^{๑๔} กล่าวถึงทฤษฎีศิลปะเอาไว้ในหนังสือ “ศิลปะคืออะไร” ความตอนหนึ่งว่า ศิลปะคืออะไรนั้นในประวัติศาสตร์ของสุนทรียศาสตร์มีคำตอบในเรื่องนี้อยู่ ๓ ประเด็นกล่าวคือ ๑) ทฤษฎีการเลียนแบบ (Representation Theory) ซึ่งเชื่อว่าแก่นสารของศิลปะคือการเลียนแบบ ๒) ทฤษฎีรูปทรง (Form Theory) ซึ่งเชื่อว่าแก่นสารศิลปะคือรูปทรงอันไม่ได้มีความสัมพันธ์กับโลกภายนอกแต่อย่างใด ๓) ทฤษฎีการแสดงออกซึ่งความรู้สึก (Expression Theory) ซึ่งเชื่อว่าแก่นสารของศิลปะคือการแสดงออกซึ่งความรู้สึก เป็นการให้ความสำคัญกับความรู้สึกซึ่งเป็นสิ่งที่อยู่ภายในตัวมนุษย์

๑.๖.๒ เตือนรุ่งฟ้า เพ็ญไพสิฐ^{๑๕} แสดงให้เห็นถึงการสะท้อนแนวคิดทางสุนทรียศาสตร์ในผลงานจิตรกรรมผ่านการศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์สุนทรียศาสตร์ในผลงานจิตรกรรมของอาจารย์ทวี นันทขว้าง” ซึ่งพบว่า ในผลงานจิตรกรรมของอาจารย์ทวี นันทขว้าง เกิดจาก การผสมผสานระหว่างแนวคิดแบบพุทธปรัชญากับรูปแบบของศิลปะตะวันตกหลากหลายรูปแบบ...และมีความสอดคล้องกับปรัชญาศิลปะในทฤษฎีการเลียนแบบ (Representation Theory) ...และ ทฤษฎีการแสดงออก (Expression Theory) ...และในด้านทฤษฎีความงามนั้นพบว่ามีความสอดคล้องกับทั้งทฤษฎีอัตนัยนิยม (Subjective Theory) และทฤษฎีสัมพัทธนิยม (Relative Theory) แต่ผลงานจิตรกรรมชุดดอกบัวของอาจารย์ทวี นันทขว้าง มีความสอดคล้องกับเหตุผลของทฤษฎีสัมพัทธนิยมมากกว่าทฤษฎีอัตนัยนิยม

^{๑๔} จรูญ โกมุตรัตนานนท์, ศิลปะคืออะไร, (กรุงเทพฯ: ต้นอ้อ แกรมมี่, ๒๕๓๙), หน้า ๑๓

^{๑๕} เตือนรุ่งฟ้า เพ็ญไพสิฐ, ศึกษาวิเคราะห์สุนทรียศาสตร์ในผลงานจิตรกรรมของอาจารย์ทวี นันทขว้าง, วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

๑.๖.๓ สุวัฒน์ แสนขัติ^{๑๖} แสดงให้เห็นถึง แรงบันดาลใจ รูปแบบ เนื้อหาและกลวิธี ในการสร้างผลงานของ ถวัลย์ ดัชนี ผ่านงานวิจัยเรื่อง “การสร้างจิตรกรรมร่วมสมัยตามแนว เซอร์เรียลลิสม์: กรณีศึกษาผลงานจิตรกรรมของ ถวัลย์ ดัชนี” ซึ่งพบว่า แรงบันดาลใจในการ สร้างสรรค์ผลงาน ถวัลย์ ดัชนี ได้มาจากความประทับใจจากเรื่องราวในพุทธศาสนา มาสร้าง จิตรกรรมมากที่สุด ส่วนทางด้านความสะท้อนใจทางสังคมร่วมกับศาสนา นำมาสร้างภาพ จิตรกรรมน้อยที่สุด ทางด้านรูปแบบในการสร้างผลงาน ใช้รูปแบบเหมือนจริง และใช้รูปแบบ สัญลักษณ์เพียงอย่างเดียว ส่วนทางด้านเนื้อหา ใช้เนื้อหาทางด้านความศรัทธาต่อศาสนา มาก ที่สุด เนื้อหาทางด้านสังคมและร่วมกับกับเนื้อหาทางเพศน้อยที่สุด ทางด้านกลวิธีในการสร้าง ภาพผลงาน การจัดองค์ประกอบด้วยคุณภาพ...อยู่ในระดับที่เท่ากัน และใช้ภาพแบบบริศมีน้อย ที่สุด ทางด้านการระบายสีในภาพผลงานใช้การระบายสีครั้งเดียวเสร็จมากที่สุด และระบายสี เคลือบน้อยที่สุด

๑.๖.๔ ลักษณะ คุณสมบัติ^{๑๗} ได้แสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบและโครงสร้าง ผลงาน จิตรกรรมของ ถวัลย์ ดัชนี ในงานวิจัยเรื่อง “สุนทรียภาพในผลงานจิตรกรรม ถวัลย์ ดัชนี” ซึ่ง พบว่า ผลงานจิตรกรรมของ ถวัลย์ ดัชนี มีองค์ประกอบ และการวางโครงสร้างองค์ประกอบ... การจัดวางรูปภาพสัตว์ต่างๆ ที่ปรากฏในภาพจิตรกรรมจำนวนมากสัมพันธ์กับการวางทิวทัศน์ (ไฟ ดิน ลม น้ำ) หลักคติความเชื่อของโบราณถูกนำมาประยุกต์ในการจัดภาพ เพื่อสะท้อนถึง ความสมดุลของโลกธาตุ ความสมดุลของโลก และสรรพสิ่งล้วนเกี่ยวพันกันทั้งมวล พร้อมกัน นั้น ถวัลย์ ดัชนี ยังได้รับอิทธิพลบางส่วนจากศิลปกรรมตะวันตก โดยนำรูปแบบของทิวทัศน์ ธาตุ รูปทรง เข้ามาประกอบเข้ากับโครงสร้างหลักทางองค์ประกอบที่พัฒนามาจากภาพมารผจญ ใน เนื้อหาที่สะท้อนความเชื่อทางศาสนา ความเชื่อในพื้นถิ่น

^{๑๖} สุวัฒน์ แสนขัติ, การสร้างงานจิตรกรรมไทยร่วมสมัยตามแนวเซอร์เรียลลิสม์: กรณีศึกษาผลงาน จิตรกรรมของถวัลย์ ดัชนี, วิทยานิพนธ์ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : ศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๔).

^{๑๗} ลักษณะ คุณสมบัติ, สุนทรียภาพในผลงานจิตรกรรม ถวัลย์ ดัชนี, วิทยานิพนธ์ศิลปมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : ศิลปากร, ๒๕๕๔).

๑.๖.๕ จิราภรณ์ แสงเจริญเกียรติ^{๑๔} ศึกษาวิจัยเรื่อง “การผสมผสานภาพลักษณ์ระหว่างคนกับสัตว์ในงานจิตรกรรมร่วมสมัยไทย” ของศิลปินไทย ๓ ท่านหนึ่งในนั้นคือ ถวัลย์ ดัชนี พบว่า มีการนำแนวคิดในแบบไทย และรูปแบบศิลปะไทยมาประยุกต์เข้ากับรูปแบบกลวิธีในการสร้างสรรค์ตามแนวทางศิลปะตะวันตกและรูปทรงนั้นประกอบไปด้วยภาพสัญลักษณ์ที่มาจากความรู้ทั้งเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ของตนโดยตรงและทางอ้อมจากอิทธิพลของสังคมศาสนาและวัฒนธรรม

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีการนำแนวคิดทางสุนทรียศาสตร์ไปเป็นกรอบในการวิเคราะห์ผลงานของจิตรกรรมของศิลปินอย่างเช่น ทวี นันทขว้าง ทำให้เกิดการเข้าใจแนวทฤษฎีศิลปะและความงาม ที่สะท้อนผ่านผลงานเหล่านั้นได้ ในส่วนของ ถวัลย์ ดัชนี พบว่ามีผู้ที่ทำการศึกษาทั้งในด้าน สุนทรียภาพและผลงานจิตรกรรม ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึง แรงบันดาลใจ โครงสร้างทางผลงานจิตรกรรม และรูปแบบเนื้อหาที่มีความสัมพันธ์กับศาสนาและวัฒนธรรม จากประเด็นดังกล่าวผู้วิจัยเห็นว่ายังไม่มีการศึกษาถึงแนวคิดทางสุนทรียศาสตร์ในผลงานจิตรกรรมของ ถวัลย์ ดัชนี แต่อย่างใด ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาและประเมิน (evaluation) ภาพจิตรกรรมของ ถวัลย์ ดัชนี ว่าสอดคล้องกับแนวคิดสุนทรียศาสตร์ใดมากที่สุด

๑.๗ วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยเสนอรายงาน มีขั้นตอนดังต่อไปนี้คือ

๑.๗.๑ รวบรวมเอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Sources) และทุติยภูมิ (Secondary Sources) ที่เป็นหนังสือตำรา สื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ และวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทางสุนทรียศาสตร์และผลงานของ ถวัลย์ ดัชนี

๑.๗.๒ เรียบเรียง และวิเคราะห์ข้อมูล

๑.๗.๓ สรุปผลการวิจัย

^{๑๔} จิราภรณ์ แสงเจริญเกียรติ, การผสมผสานภาพลักษณ์ระหว่างคนกับสัตว์ในงานจิตรกรรมร่วมสมัยไทยของ ถวัลย์ ดัชนี ประทีป คชบัว และเกียรติอนันท์ เอี่ยมจันทร์, วิทยานิพนธ์ศิลปมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : ศิลปากร, ๒๕๕๕).

๑.๘ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๘.๑ ได้ทราบแนวคิดสุนทรียศาสตร์

๑.๘.๒ ได้ทราบแนวคิดด้านศิลปะในผลงานภาพจิตรกรรมของ ถวัลย์ ดัชนี

๑.๘.๓ ได้ทราบแนวคิดสุนทรียศาสตร์ในภาพจิตรกรรมของ ถวัลย์ ดัชนี